

1. ר"א [REDACTED]
2. ב' [REDACTED]
3. מ' [REDACTED]
4. עב' [REDACTED]
5. ע' [REDACTED]
6. מ' [REDACTED]
7. ארגון "יש דין" (ע"ר 580442622)

באמצעות עו"ד מיכאל ספרד ו/או הייא אבו ורדה ו/או
חגי בנזימן, מרח' דוד חכמי 12, תל-אביב 6777812; טל:
03-6206947/8/9, פקס: 03-6206950

העותרים

-- נגד --

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

באמצעות ב"כ עו"ד מפרקליטות המדינה, משרד
המשפטים, רח' סלאח א-דין, ירושלים

המשיב

עתירה דחופה לצו על תנאי

זוהי עתירה לצו על תנאי לפיה מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיב לבוא וליתן טעם, באם יחפוץ:

1. מדוע לא יורה לכוחות שתחת פיקודו להימנע מהפרעה מכל סוג שהוא למסיק הזיתים שמקיימים העותרים ובני ובנות קהילתם באדמותיהם שבמרחב הכפר קריות שבצפון הגדה המערבית, ובכלל זאת יימנע, הוא ופקודיו, לכל תקופת מסיק הזיתים מהוצאת צו שטח צבאי סגור המופנה אל העותרים ובעלי האדמות האחרים בכפרם, משפחותיהם ומוזמניהם, וכן ימנעו מכל מניעת גישתם בפועל גם אם לא מגובה בצו פורמלי;
2. מדוע לא ינקוט בכל האמצעים העומדים לרשותו כדי לאפשר את המסיק ולהגן על המוסקים על מנת שאלה יוכלו לעבוד באדמותיהם בבטחה;

בקשה לדיון דחוף

3. עניינה של עתירה זו בדפוס פעולה של כוחות מחטיבת בנימין שתחת פיקודו של המשיב, אשר עולה מהתנהלותם בימים שמאז החל מסיק הזיתים באמצע חודש אוקטובר, ושבמסגרתו כוחות אלה מונעים יום אחר יום מחקלאי הכפר קריות ובהם העותרים מלגשת לאדמותיהם בהם מטעי הזיתים שבבעלותם ולקיים את מסיק הזיתים.
4. כידוע, אנו נמצאים בשיאה של עונת מסיק הזיתים בשטחי הגדה המערבית שהחלה לפני כשבוע. עד כה בכל בוקר כמעט הגיע כח של צה"ל לאדמות החקלאיות של הכפר, במספר מקרים מלווה במתנחלים מההתנחלות עלי הסמוכה, והרחיק בכפייה ובאמתלות שונות את בעלי האדמות שהגיעו כדי לקיים את המסיק. המניעה מושגת בכוח, על ידי שימוש באמצעים אלימים כגון שימוש ברימוני הלם וגז מדמיע, וכל זאת בניגוד לחוק ובניגוד חזיתי לפסיקה הברורה של בית המשפט הנכבד העוסקת בחובות הצבא כלפי החקלאים הפלסטינים בעת מסיק הזיתים.
5. לעותרים ידוע על שמונה מקרים כאלה שאירעו בטווח זן של חמישה ימים. ביום השישי, קרי אתמול – 23.10.2019 – חקלאי קריות לא יצאו כלל לאדמותיהם בשל החשש מאלימות הצבא.
6. עונת המסיק מסתיימת עם תחילת עונת הגשמים, והיא לרוב נמשכת כחודש וחצי בהם בעלי מטעי הזיתים מגיעים מידי יום לאדמותיהם על מנת שיספיקו למסוק ולאסוף את היבול השנתי שלהם.
7. לנוכח המניעה בפועל והאיסור הגורף שהוטל על גישת העותרים לאדמותיהם, כפי שמפורט בעתירה, קיימת סכנה ממשית כי העותרים והמשפחות האחרות בכפר לא יספיקו למסוק ולאסוף את היבול השנתי שלהם, ועולה החשש שאם לא תשתנה המדיניות בדחיפות מסיק הזיתים של שנה זו ירד לטימיון. די בעוד מספר ימים של המשך דפוס המניעה בכדי לגרום לנזק כלכלי בלתי הפיך לעותרים וקהילתם.
8. אם-כן, פרק הזמן שנותר למסיק אינו ידוע בוודאות והוא תלוי בבוא הגשמים, אלא שבכל מקרה מדובר בפרק זמן מוגבל שכל יום בו הוא קריטי לצורך השלמת המסיק. מכאן שאם צודקים העותרים בטענותיהם בדבר אי-חוקיות פעולת כוחות חטיבת בנימין – הזמן לתקן את המעוות הוא קצר ומכאן הדחיפות העצומה בשמיעת עתירה זו בהקדם.
9. לאור האמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות על קיומו של דיון דחוף בעתירה, קרי קביעת לוח זמנים קצר ובן ימים ספורים למענה מטעם המשיב וקביעת דיון מיד לאחר מכן וככל שניתן בתוך ימים ספורים גם כן.

ואלה נימוקי העתירה לצו על תנאי

א. פתח דבר

10. עניינה של עתירה זו בדפוס פעולה של כוחות מחטיבת בנימין שתחת פיקודו של המשיב, אשר עולה מהתנהלותם בימים שמאז החל מסיק הזיתים באמצע חודש אוקטובר, ושבמסגרתו כוחות אלה מונעים יום אחר יום מחקלאי הכפר קריות ובהם העותרים מלגשת לאדמותיהם בהם מטעי הזיתים שבבעלותם ולקיים את מסיק הזיתים.
11. המניעה מתבטאת בצו שטח צבאי סגור שהוצא ואשר מכוחו חיילים מונעים מהמשפחות היוצאות כנהוג וכמקובל לקיים את המסיק, וכן בשימוש בכוח רב הכולל במספר מקרים שימוש ברימוני גז מדמיע ורימוני הלם.
12. כפי שיפורט להלן, מעדויותיהם של העותרים עולה כי הרחקתן של המשפחות נעשתה לכאורה תוך שימוש באלימות פיזית כלפי כל מי שניגש לחיילים על מנת לברר את פשר המניעה, ומבלי שיוצג למי מהתושבים שכלפיהם נאכפו האיסורים, צו בדבר שטח צבאי סגור (אם כי לח"מ ידוע כי הוצא צו שטח צבאי סגור על שטח הסמוך לאדמותיהם של העותרים, אך שאינו חל עליהן). עותק מהצו האמור מצוי בדינו).
13. עוד יאמר כי מניעת הגישה נעשית על-ידי כוחות צבאיים המגיעים לאדמות החקלאיות ובהרבה מקרים הם מלווים במי שהתושבים הפלסטינים מזהים כרבש"צ (רכז בטחון שוטף צבאי) ההתנחלות עלי הסמוכה וכן במתנחל נוסף מוכר, ולכן עולה החשד (הדי הגיוני לנוכח נסיון העבר) שהכוחות מקיימים את הנחיות ומשאלות תושבי עלי.
14. לעותרים ידוע על שמונה מקרים כאלה שאירעו בטווח זן של חמישה ימים. ביום השישי, קרי אתמול – 23.10.2019 – חקלאי קריות לא יצאו כלל לאדמותיהם בשל החשש מאלימות הצבא.
15. סגירתן של אדמות חקלאיות ומניעת גישתם של תושבים פלסטינים למטעי הזיתים שבבעלותן לצורך מסיק הזיתים פוגעת קשות בזכויות היסוד של האוכלוסייה המקומית, אשר מלבד הסתמכותם הכלכלית על תנובת הזיתים, תקופת המסיק מהווה עבורם תקופה בעלת חשיבות תרבותית ומסורתית שמשותפת לתקופת חג.
16. הדפוס האמור גם מהווה הפרה של חובות הצבא מכוח המשפט הבינלאומי, המשפט הישראלי המינהלי ופסיקת בית משפט נכבד זה שעוסקת ישירות בחובות הצבא כלפי החקלאים הפלסטינים ובמיוחד בתקופת מסיק הזיתים.
17. עתירה זו מוגשת בלית ברירה ולאחר שפניות העותרת 7, עמותת יש-דין, עוד לפני תחילת המסיק, בבקשה להיערך פיקודית לאיפשור של והגנה על הפעילות החקלאית, ופניות העותרים האחרים מיד לאחר תחילת המסיק והתגלית שהצבא מונע אותן במרחב הכפר קריות – נותרו ללא מענה.
18. העותרים לפיכך נאלצים לשים מבטחם בבית המשפט הנכבד שיסיע בהצלת המסיק של שנה זו.

ב. רקע עובדתי

I. הצדדים לעתירה

19. העותר 1 הוא רחל ~~המאחזים הלוויניים~~. הכפר קריות ממוקם בצפון הגדה המערבית כלוא בין ההתנחלות עלי שהוקמה על אדמותיו (עם המאחזים הלוויניים שלה היובל, נוף הרים והרוא"ה) לבין גוש שילה על מאחזיו הרבים (אש קודש, עדי עד, קידה ואחיה). בכפר חיים כ-2500 תושבים.
20. העותרים 2-6 הינם תושבי הכפר קריות שבבעלותם אדמות חקלאיות ואשר גישתם וגישת משפחותיהם לאדמותיהם נמנעה על ידי כוחות חטיבת בנימין כפי שיפורט להלן.
21. בבעלות העותר מס' 2 חלקה בגודל של 80 דונם ובה מטע עם מאות עצי זית. חלקתו נמצאת בין היישוב קריות להתנחלות עלי, כשני ק"מ צפונית מזרחית למרכז הכפר וכשני ק"מ צפונית מערבית להתנחלות עלי. המדובר בשטח B שבו **לא נדרש תיאום כדי להגיע לשטח** ולפיכך העותר מגיע לשטח כפעמיים בשבוע בשגרה ובתקופת החריש והמסיק אף יותר מכך. מיקום האירוע באדמתו של העותר מסומן בנספח 7 בצבע סגול.
22. בבעלות העותר מס' 3 חלקה בגודל של 30 דונם ובה מטע זיתים ובו מאה עצי זית בני מאה שנים. העותר מגיע לחלקה בשגרה כפעמיים בשבוע. המדובר בשטח B שבו **לא נדרש תיאום כדי להגיע לשטח** ולפיכך העותר מגיע לשטח כפעמיים בשבוע בשגרה ובתקופת החריש והמסיק אף יותר מכך מיקום האירוע באדמתו של העותר מסומן בנספח 7 בצבע לבן.
23. בבעלות משפחתו של העותר מס' 4 חלקה בגודל של 80 דונם ובה מטע זיתים עם מאות עצי זית בני מאה שנה. המדובר בשטח B שבו **לא נדרש תיאום כדי להגיע לשטח** ולפיכך העותר מגיע לשטח כפעמיים בשבוע בשגרה ובתקופת החריש והמסיק אף יותר מכך. מיקום האירוע באדמתו של העותר מסומן בנספח 7 בצבע אדום.
24. בבעלות העותר מס' 5 חלקה בגודל של 5 דונם ובה מטע זיתים עם 15 עצי זית. המדובר בשטח B שבו **לא נדרש תיאום כדי להגיע לשטח** ולפיכך העותר מגיע לשטח כפעמיים בשבוע בשגרה ובתקופת החריש והמסיק אף יותר מכך. מיקום האירוע באדמתו של העותר מסומן בנספח 7 בצבע שחור.
25. בבעלות העותר מס' 6 חלקה בגודל של 4 דונם ובה 51 עצי זית. המדובר בשטח B שבו **לא נדרש תיאום כדי להגיע לשטח** ולפיכך העותר מגיע לשטח כפעמיים בשבוע בשגרה ובתקופת החריש והמסיק אף יותר מכך. מיקום האירוע באדמתו של העותר מסומן בנספח 7 בצבע כחול.
26. העותר מספר 7, ארגון "יש דין", הינו ארגון מתנדבים לזכויות אדם. הארגון פועל למען הגנה על זכויות האדם של הפלסטינים בגדה המערבית הכפופים לשלטון הכיבוש הצבאי הישראלי. הארגון מתעד מקרים שבהם ישראל אינה מיישמת את חובתה על פי עקרונות המשפט הבינלאומי להגן על הפלסטינים, ומפעיל לחץ ציבורי ומשפטי על רשויות המדינה כדי שאלו יספקו הגנה זו. יש דין פועלת מאז הקמתה, זה חמש עשרה שנים, בשני מישורים עיקריים: סיוע וייצוג של פלסטינים תושבי הגדה המערבית שזכויותיהם הופרו על ידי אזרחים ישראלים או כוחות הביטחון של ישראל; ושימוש

במצבור המקרים הפרטניים כדי לזהות הפרות מערכתית של זכויות אדם ודפוסי כשל בהתמודדות עימם ומאבק לתיקונם.

27. המשיב הנו מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית ובידו מצויות כל סמכויות הניהול והחקיקה של השטח המוחזק על ידי מדינת ישראל בתפיסה לוחמתית וזאת בהתאם לכללי המשפט ההומניטרי הבינלאומי ולדיני התפיסה הלוחמתית.

II. פניית העותרת מס' 7 לפני תחילת המסיק

28. העותרת מס' 7, עמותת יש-דין, צפתה שמסיק הזיתים לא יעבור בקלות וזאת לנוכח ניסיון השנים האחרונות בהן תיעד הארגון מקרים רבים של מניעת גישה של חקלאים פלסטינים לאדמותיהם וכן גניבת יבול הזיתים על-ידי ישראלים.

29. לפיכך ביום 15.09.19 כתבו הח"מ מכתב בשם ארגון יש דין ובשם בעלי אדמות וחקלאים פלסטינים אשר נפגעו בשנים האחרונות ממעשי ביזה ו/או השתלטות ו/או אלימות שעברו בעבר בתקופת המסיק. המכתב נשלח למשיב, למפקד משטרת מחוז ש"י וליועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון, ובו דרש הח"מ שהרשויות יערכו להגנה על המסיק וציינו את האזורים שמניסיון העבר הם המועדים לפורענות.

30. כמו-כן במכתב הזכיר הח"מ את חשיבותה של תקופת המסיק עבור החקלאים הפלסטינים הן ברמה התרבותית-חברתית ובעיקר ברמה הכלכלית. בהמשך הוצגו רשימות דרישות מפורשות וברורות וביניהן שהצבא יערך ויימסור לח"מ דף קשר ובו טלפונים מעודכנים של כל גורמי אכיפת החוק הרלוונטיים עימם ניתן ליצור קשר בזמן אמת. באם תהיה הפרעה כלשהי למסיק, שהיא כאמור תרחיש צפוי ביותר.

- עותק של המכתב שנשלח ע"י העותרת 7 כאמור לפני תחילת המסיק מצ"ב ומסומן נספח 1

31. ביום 07.10.19 התקבל מענה כללי בדבר מדיניותו של המפקד הצבאי וממנו עולה כי הרשויות בחרו שלא לשתף פעולה עם דרישות העותרת 7, לרבות בקשתה הבסיסית להפיץ דף עם אנשי קשר רלוונטיים איתם ניתן ליצור קשר בזמן אמת ו/או לספק הגנה ייעודית באזורי החיכוך עליהם הצבענו.

- עותק של המכתב שהתקבל ממשרד פניות הציבור בלשכת מפקד פיקוד מרכז מצ"ב ומסומן נספח 2.

32. אלא שעם פתיחת עונת המסיק התגלגלו לפתחה של העותרת 7 עשרות דיווחים המעידים שהכוחות נכשלו בהיערכות בכל איזורי החיכוך הצפויים ושלפיכך הגנבים – גנבו, הפולשים – פלשו ומונעי הגישה אכן מנעו. לפיכך שיגר הח"מ מכתב נוסף לרשויות בשם העותרת 7 ובו עדכן את המכותבים של הפנייה הראשונה שבמוקדי החיכוך הצפויים התממשו התחזיות השחורות ושהצבא נכשל בחובתו להגן על החקלאים ועל תנובתם אשר במקומות רבים נגנבה עוד בטרם החל

המסיק. הפנייה כללה פירוט של האירועים בצירוף ראיות רבות בדמות תמונות וסרטונים המשקפים נאמנה את שקורה בשטח.

- עותק של המכתב השני מיום 8.10.19 מצ"ב ומסומן נספח 3

33. ביום 12.10.19 התקבל מכתב מרפ"ק סרגיי דגלץ, רל"ח מרחב שומרון שהפנה את קורבנות האירועים להגיש תלונה במתקני מנהלת התיאום והקישור ללא כל התייחסות צופה פני עתיד – לא של המשטרה ולא של הצבא.

- עותק של מכתבו של רפ"ק סרגיי דגלץ שהתקבל ביום 12.10.19 מצ"ב ומסומן נספח 4

III. אירועי מניעת הגישה בכפר קריות

34. מסיק הזיתים החל בגדה המערבית השנה ביום 15.10.2019.

35. כאשר התריעו העותרים בפני המשיב על הנעשה באזור קריות, שלח להם נציגו צו שטח צבאי סגור שנחתם ביום 2.10.19 על ידי המשיב. הצו אוסר על כל אדם להיכנס לאזור המכונה "עלי א'7" למעט בתיאום מראש. ואולם השטח המתוחם בצו אכן כולל חלק גדול של האדמות החקלאיות הנטועות בעצי זית של תושבי הכפר קריות, אך הוא אינו כולל את שטחם של העותרים 6-2 המופיע בנספח 7.

- עותק של צו סגירת השטח מצ"ב ומסומן נספח 5

36. החל מיום 18.10.2019, כשמשפחות מהכפר קריות, ביניהם העותרים, החלו לצאת למסיק, כוחות הצבא באזור מנעו את המוסקים מלהגיע לאדמותיהם באמצעות שימוש ברימוני הלם וגז מדמיע. להלן תיאור של האירועים שתרחושו בימים הספורים מאז החל מסיק הזיתים באדמות הכפר קריות. האירועים מתוארים בהתאם לעדותם של העותרים 6-2 ועדותו של ראש מועצת הכפר, העותר מס' 1 שהיה עד בעצמו לחלק מהם, והם נסמכים על תצהירו של ~~העותר מס' 1~~, המצורף לכתב עתירה זה.

- עותק תצהירו של העותר מס' 1 מצ"ב ומסומן נספח 6

- תצלום אויר ועליו מסומנים מיקומי האירועים המפורטים להלן בהם נמנע מהמשפחות הפלסטיניות של קריות למסוק את זיתיהם, מצ"ב ומסומנת נספח 7

א. אירועים באדמתו של העותר מס' 2, מר ~~העותר מס' 2~~

37. האירועים התרחשו באדמתו של העותר 2, המסומנת בצבע סגול במפה המצורפת בנספח 7.

38. אירוע מס' 1 : ביום שישי 18.10.19 הגיעו שלושה חיילים לאדמה של מר [REDACTED] הם פנו אליו וציוו עליו ועל משפחתו "צאו מיד ועזבו את השטח". מר [REDACTED] ביקש כמה דקות להתארגן ולאסוף את הציוד, והוא ובני משפחתו אכן אספו את הציוד ועזבו את השטח.

39. אירוע מס' 2 : למחרת, ביום ה- 19.10.19 בשעה 7:00 הגיעו שוב מר [REDACTED] ומשפחתו לשטח והתחילו במסיק. בשעה 10:00 הגיעו לטענתו אותם שלושה חיילים וציוו שיעזבו מיד את השטח. - מר [REDACTED] שאל האם יש להם צו שטח צבאי סגור, והחיילים אמרו "יש לנו חג ולכם אסור לעבוד בחג". לאחר מכן לטענתו נזרקו בשטח לפחות 30 רימוני גז מדמיע. מספר אנשים נפגעו מהגז וחלקם אף טופלו בבית החולים שכם ובמרפאה ברפידייה.

40. אירוע מס' 3 : ביום 20.10.19 בשעה 10:00 שוב הגיעו החיילים, ודרשו ממר [REDACTED] ומשפחתו לצאת מהשטח. לאחר שביקש מר [REDACTED] שרק יניחו להם לסיים את העבודה, אחד החיילים הגיב בזריקת רימון הלם, אשר גרם לחלק מהנוכחים ללקות בחרדה, וצעק "יש לכם 5 דקות לעזוב".

ב. אירוע באדמתו של העותר מס' 3, מר מוז [REDACTED] :

41. האירוע התרחש באדמתו של העותר 3, המסומנת בצבע לבן במפה המצורפת בנספח 7.

42. אירוע מס' 4 : ביום שישי 18.10.19 הגיע [REDACTED] עם 5 אנשים למסוק את חלקתו. בשעה 10:00 הגיעו חיילים ויחד איתם הגיע רבש"ץ עלי (כך לטענת אחד המוסקים שהצטרפו למר חמדאן). יחד עם רבש"ץ עלי הגיע ישראלי תושב ההתנחלות עלי בשם הראל קורן. החיילים לא הציגו צו שטח צבאי סגור ודרשו ממר [REDACTED] והאחרים לעזוב את השטח. מר [REDACTED] שאל מדוע, החיילים השיבו שבגלל החג אסור להם לעבוד והפלסטינים עזבו את המקום.

ג. אירועים באדמתו של העותר מס' 4, מר עב [REDACTED] :

43. האירועים התרחשו באדמתו של העותר 4, המסומנת בצבע אדום במפה המצורפת בנספח 7.

44. אירוע מס' 5 : ביום 20.10.19, בשעה 7:30 הגיע מר [REDACTED] לחלקתו יחד עם עשרה מבני משפחתו. בשעה 11:30 הגיעו חמישה חיילים מכיוון עלי. בני משפחתו התקבצו תחת עץ אחד, החיילים התקרבו וציוו כי על "כולם לצאת מיד מהשטח". מר [REDACTED] טען שהם מעבדים את אדמתם ולא יעזבו, ואף הוציא את מכשיר הסלולרי שברשותו על מנת לתעד את האירוע. בתגובה תפס אחד החיילים את ידו ואמר "תוריד את המצלמה או שאני אשבור אותה". מר [REDACTED] סירב להניח את המצלמה וחייל אחר השליך בתגובה רימון גז ואמר "יש לכם 10 דקות לעזוב", והפלסטינים עזבו את השטח.

45. אירוע מס' 6 : למחרת, יום ה-21.10.19, הגיעו שוב חיילים יחד עם אותו ישראלי תושב ההתנחלות עלי שהוזכר באירוע 2 שלעיל, בשם הראל קורן. החיילים ציוו על מר [REDACTED] ומשפחתו להסתלק,

ביקשו לסיים את העבודה אך החיילים לא הסכימו. לאחר דין ודברים החיילים פינו את המשפחה בכוח ותוך שימוש ברימוני הלם וגז מדמיע. לאחר זמן מה, כאשר מר [REDACTED] ובני משפחתו ניסו חזור לאסוף את הציוד שלהם נורה לעברם שוב גז מדמיע.

ד. אירוע באדמתו של העותר מס' 5, מר ע [REDACTED]:

46. האירוע התרחש באדמתו של העותר 5, המסומנת בצבע שחור במפה המצורפת בנספח 7.

47. אירוע מס' 7: ביום 22.10.19, באזור השעה 08:00 בבוקר הגיעו שלושה חיילים וציוו על מר לבום ומשפחתו לעזוב מיד את השטח. לאחר דין ודברים החיילים עשו שימוש בכח ואף ברימוני הלם וגז מדמיע כדי להרחיק את מר לבום ומשפחתו שבלית ברירה עזבו את המקום.

ה. אירוע באדמתו של העותר מס' 6, מר ע [REDACTED]:

48. האירוע התרחש באדמתו של העותר 6, המסומנת בצבע כחול במפה המצורפת בנספח 7

49. אירוע מס' 8: ביום 22.10.19, באזור השעה 08:20 בבוקר הגיעו שלושה חיילים וציוו על מר [REDACTED] ומשפחתו לעזוב מיד את השטח. גם מר [REDACTED] ומשפחתו הורחקו בסופו של דבר בכוח.

מיצוי הליכים

50. ביום 22.10.19 פנו הח"מ בשם העותר מס' 1 [REDACTED] והעותרת מס' 7 למשיב, ליועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון, הפצ"ר, מפקד חטיבת בנימין וללשכת היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון. בפנייה הדחופה פירטו העותרים את התקריות שאירעו בשבוע האחרון ושהוזכרו לעיל, ודרשו כי צו השטח הצבאי הסגור שהוצא לאזור יבוטל לאלתר וכי חטיבת בנימין תחדל מדפוס הפעולה בו היא נוהגת מתחילת עונת המסיק.

- עותק של המכתב מיום 22.10.2019 מצ"ב ומסומן נספח 8

51. לנוכח לוח הזמנים הקצר של המסיק והימים שכבר הלכו לאבדון, הקציבו העותרים למשיב ולמכותבים האחרים עד ליום 23.10.2019 בערב להגיב והבהירו שאם לא יבוטל צו הסגירה או יצומצם באופן שלא יחול על העותרים ובני ובנות כפרם ומוזמניהם, ואם לא תהיה התחייבות לחדול מההפרעה השיטתית לעבודת המסיק, יאלצו העותרים לעתור לבית המשפט הנכבד ולבקש סעד.

52. ביום 23/10/19 התקבלה תשובה במשרד הח"מ לפיה ביטולו או צמצומו של הצו האמור מצריכות בדירות שונות עם הגורמים הרלוונטיים ומכאן עתירה זו.

- תשובתו של סגן שרון אסטרוג, קצין ייעוץ מדור האוכלוסין בשם היועץ המשפטי מצורפת ומסומנת נספח 9

ג. הטיעון המשפטי

I. כללי

53. סגירתן של אדמות חקלאיות ואיסור כניסתם של תושבים אליהן פוגעת קשות בזכויות יסוד של האוכלוסייה המקומית לפרנסה, לתנועה, לתרבות ולחיי משפחה. מסיק הזיתים הוא לא רק אירוע הנוגע לעבודתם של רבים מתושבי הגדה אלא אף אירוע תרבותי ומשפחתי.

54. מניעת הגישה ופגיעה במימוש זכותם של בעלי הקרקע והחקלאים הפלסטינים מהווה הפרה של מספר כללים הקבועים במשפט הבינלאומי ההומניטרי ובמשפט המנהלי הישראלי החל על כוחות צה"ל ומחייב אותם.

55. הפגיעה בהם בדרך שתוארה היא גם בגדר מעשה בלתי מוסרי שהמניע לו אינו ברור לנו ואנו נותרים עם ההסבר היחיד והוא שהכוחות של חטיבת בנימין פועלים בעניין זה כשלוחיהם של מתנחלי הסביבה שאינם מעוניינים לאפשר את המסיק וככל הנראה שחלקם אם לא רובם לא מעוניינים כלל בנוכחות הפלסטינית באיזור.

56. לעותרים ולתושבים האחרים של הכפר קריות לא הוצג בכלל האירועים אף צו בדבר שטח צבאי סגור ; ניתנו להם הסברים מגוחכים כגון שאסור למסוק בימי החגים היהודיים ; והתנהלו כלפיהם באדנות ובבוטות ואלימות מבישים.

57. כל אחד מהאירועים המתוארים הוא הפרה של הדין כפי שגם פורש על ידי בית המשפט הנכבד וכולם יחדיו מתקבצים לדפוס המצביע על מדיניות פושעת של פגיעה מכוונת במסיק של קהילת קריות. בביצוע מדיניות זו המשיב ופקודיו מפירים את הדין משום שהמדיניות **נעדרת סמכות, בלתי סבירה באורח קיצוני**, וכן היא **מהווה פגיעה בזכויות יסוד וכזו אינה חוקית**.

58. להלן נפרט את הטענות המשפטיות בקצרה.

II. הפרת החובה להבטיח את הסדר והחיים הציבוריים

59. כידוע, אזור הגדה המערבית אשר נכבש על ידי מדינת ישראל במהלך מלחמת ששת הימים מוחזק ומנוהל על ידי ממשל צבאי בדרך של "תפיסה לוחמתית". על פעולות מפקד האזור וזרועותיו השלטוניות בשטח הכבוש, חלים התקנות הנספחות לאמנת האג הרביעית בדבר חוקיה ומנהגיה של המלחמה ביבשה משנת 1907 (להלן: אמנת האג), והוראות אמנת ז'נבה הרביעית בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה, 1949 (להלן: אמנת ז'נבה).

60. תקנה מס' 43 המופיעה בתקנות הנספחות לאמנת האג ואשר זכתה לכינוי "חוקה בזעיר-אנפין" של הכיבוש, קובעת את המסגרת הכללית לפעילות כוח כובש בשטח כבוש ומהווה "כלל-על" ליחסי שלטון-אזרח (ראו בג"ץ 69/81 אבו עיטה נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פד"י לו (2) 197). תקנה זו מעניקה לצבא הכיבוש סמכויות וכוחות שלטוניים ומתווה את השיקול המרכזי להפעלתם

והוא : טובתה של האוכלוסייה המקומית של השטח הכבוש ועקרון שימור הקיים. משטר הכיבוש (או : התפיסה הלוחמתית) הוא משטר של נאמנות

61. בהתאם לתקנה 43 לאמנת האג, מוטלת על המשיב חובה להבטיח, עד כמה שאפשר, את הסדר והחיים הציבוריים בשטח הכבוש, אלא אם קיימת מניעת מוחלטת לכך (ראו בג"צ 393/82 ג'מעית אסכאן אלמעלמון נ' מפקד כוחות צה"ל, פ"ד לו(4), בעמ' 797-794; בג"צ 69/81 אבו עיטה נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, פ"ד לו(2) 197, 309). חובה זו כוללת את החובה לשמור על ביטחון תושבי האזור ועל איכות חייהם (ראו בג"צ 202/81 טביב נ' שר הבטחון, פ"ד לו(2) 622, 629).

62. הפרשנות שהוענקה לתקנה זו הוסיפה על החובות לעיל גם את השמירה על האינטרסים הביטחוניים של המעצמה הכובשת. שני קטבים אלה, טובת הנכבשים מחד וביטחון הכובש מאידך, הם שמניעים את דיני הכיבוש ויוצרים את מקבילית הכוחות, מארג השיקולים ה"חוקיים" שיכולה המעצמה הכובשת לשקול עת עושה היא שימוש בכוחות שלטוניים ומנהלת את השטח הכבוש (לדיון מקיף ב"שני הקטבים" של דיני הכיבוש ראו : בג"צ 393/92 ג'מעית אסכאן נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה והשומרון פד"י לו(4) 785, להלן : פרשת ג'מעית אסכאן).

63. בית משפט נכבד זה קבע לא אחת כי מכוח תקנה 43 מוטלים על הכוח הכובש לא רק איסורים שנועדו למנוע פגיעה על ידו בזכויותיהם של האזרחים המוגנים דוגמת העותרים, אלא גם חובות אקטיביות שנועדו להבטיח את מימוש זכויותיהם והגנה עליהם. בג"צ 4764/04 רופאים לזכויות אדם ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה, פ"ד נח(5) 385, (בעמ' 394-393) הגדיר בית המשפט הנכבד שתי קבוצות אלו של חובות כ"חובות שליליות" ו"חובות חיוביות" :

"חובתו של המפקד הצבאי על פי הכלל הבסיסי היא כפולה. ראשית, עליו להימנע מפעולות אשר פוגעות בתושבים המקומיים. זוהי חובתו ה"שלילית"; שנית, עליו לעשות פעולות הנדרשות כדין המבטיחות כי התושבים המקומיים לא יפגעו. זו חובתו ה"חיובית"."

64. אם כן, הדין ההומניטארי מטיל על המשיב את החובה האקטיבית להגן על רכושם של האזרחים המוגנים, ולנקוט בפעולות במטרה להבטיח כי אזרחים אלו יוכלו ליהנות מקניינם ולהגשים את זכויות היסוד המוקנות להם. כל זאת, כמובן מקבל משנה תוקף היכן שהרחקתם של המוסקים מאדמותיהם בתקופת המסיק משמעה פגיעה ביכולתם של התושבים המוגנים להנות מפירות קניינם, שמהווה מקור פרנסה עיקרי עבורם, ופגיעה בשגרת חייהם וחופש התנועה שלהם.

III. הפרת זכויות היסוד של תושבים מוגנים

65. חובתו של המפקד הצבאי להגן על זכויות האוכלוסייה הנתונה בשליטתו מעוגנת בדינים ההומניטאריים של המשפט הבינלאומי הפומבי. דינים אלה קבועים בסעיף 46 לתקנות האג ובסעיף 27 לאמנת ז'נבה הרביעית, והן מטילות על המפקד הצבאי חובה "שלילית" להימנע מפעולות הפוגעים בתושבים המוגנים, וחובה "חיובית" לפעול באופן אקטיבי כדי להבטיח כי זכויותיהן של

התושבים המוגנים לא ייפגעו (בג"צ 4764/04 רופאים לזכויות אדם נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה, הנ"ל, סעיף 11).

66. בית המשפט הנכבד עמד על חשיבות ההגנה על הקניין הפרטי של תושבים מוגנים ספיציפית בהקשר של מניעת גישה של מוסקים לאדמותיהם בתקופת המסיק בבג"צ 9593/04 ראשד מוראר נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון, פ"ד סא(1) 844 [2006; פורסם בנבו] (להלן: "בג"צ המסיק"). וכך קבע בית המשפט הנכבד מפי הנשיאה דאז, כב' השופטת ביניש (ההדגשות שלנו):

"אין אפוא ספק, כי על המשיבים לפעול בכל האמצעים העומדים לרשותם על מנת להגן על ביטחונם של החקלאים הפלסטינים המגיעים לעבודה באדמותיהם וכן עליהם לפעול על מנת להגן על זכויותיהם הקנייניות של העותרים לבל תיפגענה שלא כדין. הגם שאין בידו של בית משפט זה לקבוע מה יהיה היקף הכוחות שיוקצה למשימות אלה ומה יהיו הפעולות המבצעיות שיינקטו, הרי שבידינו לומר כי ההגנה על ביטחונם וקניינם של התושבים המקומיים היא מהחובות הבסיסיות ביותר המוטלות על המפקד הצבאי בשטח."

67. בבג"צ המסיק התייחס בית המשפט הנכבד לאפשרות שהמפקד הצבאי יוציא צווי שטח צבאי סגור כדי להסדיר את הגעת החקלאים לאדמותיהם בחלונות זמן ספיציפיים ובכך להגן עליהם מפני אלימות של מתנחלים ישראלים. בית המשפט הגיע למסקנה כי סגירת השטחים אינה עומדת במבחני המידתיות. לפי מבחן המשנה הראשון של הקשר הרציונלי, קבע בית המשפט, סגירת שטחים עשויה להוות פתרון רציונלי לבעיה הביטחונית הנוגעת לתושבים הישראלים באזור, אך המבחן נכשל והקשר הרציונלי אינו מתקיים ביחס לסגירת שטחים המוחזקים בידי פלסטינים לצורך הגנה עליהם (ר' בג"צ המסיק, פסקה 28 לפסק דינה של כב' השופטת ביניש). בית המשפט קבע מספר עקרונות מנחים להתנהלות הצבא במסיק והראשון שבהם הגנה על החקלאים הפלסטינים המגיעים לעבודתם תוך מינימום הפרעה לעבודה זו, וכפועל יוצא: מתן הנחיות ברורות לכוחות הפועלים בשטח שלא למנוע גישה של תושבים לאדמותיהם.

68. הנורמות המשתקפות מהכרעת בית המשפט הנכבד עולות גם מהנחיות שפרסם הפרקליט הצבאי הראשי לאחר פרסום פסק הדין ושגרסה שלו מתפרסמת מדי שנה לקראת עונת מסיק הזיתים. בדף העדכני שכותרתו "מסיק הזיתים – דף מידע למפקד (2019)" המתאר את חשיבותו של המסיק לחקלאים הפלסטינים ולחברה הפלסטינית, נקבעו מספר עקרונות חשובים:

א. תחת תת הכותרת "גישה לאדמות חקלאיות וסגירת שטחים" נקבע כי נקודת המוצא הינה שיש לאפשר לתושבים הפלסטינים גישה חופשית לאדמותיהם, וכי על כוחות צה"ל אף חלה החובה להגן על הפלסטינים מפני "גורמים" המבקשים לפגוע בזכותם לגישה לאדמותיהם, או לפגוע באלו המממשים זכות זו.

ב. תחת תת הכותרת "חידוד הנחיות בתחום אכיפת החוק כלפי ישראלים באיו"ש", בחלק העוסק בחובת ההתערבות של חיילים למניעת ביצוע עבירה, נכתב כי חייל שעד למשל

להתנכלות של ישראלי בחקלאי פלסטיני "חובה עליו לנקוט פעולות מיידיות לסיכול העבירה" (ההדגשה במקור).

ג. בסוף הדף, בתוך תיבה מודגשת, נכתב מסר למפקדים בזו הלשון: "פיקוד המרכז, בסיוע משטרת ישראל והמנהל האזרחי, יאפשר לפלסטינים לקיים את מסיק הזיתים, לרבות באדמותיהם הסמוכות ליישובים ישראלים או בתוכם ובצדה המערבי של גדר ביטחון... הקפדתך על העקרונות המפורטים בדף מידע זה, כך שיתאפשר מסיק הזיתים ללא הפרעה, תוך שמירה על הביטחון, היא חלק מן המשימה והיא חיונית להצלחתנו".

- עותק של דף המידע למפקד למסיק 2019 מצ"ב ומסומן נספח 10

כפי שעולה מהרקע העובדתי של עתירה זו במרחב קריות עקרונית אלה אינם מיושמים.

69. העולה מהאמור הוא שמניעת גישתם של העותרים לאדמותיהם מהווה פגיעה קשה בזכויותיהם על פי המשפט הבינלאומי ההומניטרי. העותרים, בעלי אדמות הנטועות במטעי זיתים, אוספים את יבול הזיתים בתקופת המסיק ומתפרנסים ממכירתו. על כן, הרחקתם של התושבים המקומיים מאדמותיהם בתקופת המסיק פוגעת ביכולתם למסוק את עצייהם ולהנות מפירות קניינם, וכתוצאה מכך נגרמת פגיעה קשה בזכותם לעבוד ולהתפרנס בכבוד.

70. בנוסף לפגיעה בזכותם של התושבים המוגנים לפרנסה, פעולות המשיב אף מהוות פגיעה בזכותם של העותרים לקיום אנושי בכבוד וכן פוגעת ביכולתם לשמור על אורחות חייהם ועל תרבותם של החקלאים (סעיף 27 לאמנת ז'נבה).

IV. החלטת המשיב למנוע את גישתם של העותרים לאדמותיהם לוקה בחוסר סבירות קיצונית

71. המשיב מוסמך להורות בצו על סגירת השטח כולו, או כל חלק ממנו, ובכך למנוע כניסה או יציאה של אנשים מהשטח הסגור. סמכות זו נגזרת מכללי התפיסה הלוחמתית, על פי המשפט הבינלאומי הפומבי, ומחובות המפקד הצבאי לדאוג לשלום תושבי האזור, לביטחונם, ולסדר הציבורי באזור (ראו: סעיף 23(g) וסעיף 52 לתקנות בדבר דיניה ומנהגיה של המלחמה ביבשה, הנספחות לאמנת האג הרביעית מ-1907).

72. הפעלת סמכות זו צריכה להיות מוגבלת לתכלית של שמירה על חייהם של תושבי האזור, הפלסטינים והישראלים, ולשמירה על הסדר הציבורי.

73. בענייננו, מניעת גישתם של העותרים לאדמותיהם נעשתה מבלי שהוצא צו סגירה פורמאלי, שכן הצו שהמשיב חתם עליו, המכונה "עלי א'7", אינו כולל את האדמות שהעותרים ביקשו להגיע אליהם.

74. מכל מקום, לא התקבלה תגובה עניינית מהמשיב המפרטת את הסיבה ואת השיקולים שנשקלו בהחלטה למנוע את כניסתם של העותרים לאדמותיהם. התעלמות פקודיו של המשיב מפניות העותרת מס' 7 שמתריעות מפני תקריות תקיפה ואלימות מצד תושבים ישראלים, וכן התלוות

כוחות הביטחון לגורמים מטעם ההתיישבות הישראלית, מעלה סברה סבירה כי ההחלטה למנוע את גישתם של העותרים לאדמותיהם היא תולדה של היענות לבקשות ורצונות תושבי עלי ומאחזיה.

75. בנסיבות אלה, כאשר ההחלטה על איסור כניסתם של העותרים לאדמותיהם נעשתה כתגובה לדרישותיהם של מתנחלים שלא מעוניינים בהימצאותם של פלסטינים באזור, או לכל הפחות כבחירה בדרך הקלה של שמירה על הסדר ומניעת חיכוך, הגבלת העותרים על מנת להימנע מהתעמתות עם המתנחלים, לא ניתן לומר כי קיים צורך בטחוני שמצדיק את הפגיעה בזכויות העותרים ויש לומר שהמדובר בהפרה של הוראת בג"צ המסיק ודף ההוראות למפקד.

76. אף בהנחה שההחלטה על איסור כניסתם של העותרים לאדמותיהם התקבלה לשם אחת התכליות הכשרות על פי החוק (שהן שמירה על הסדר הציבורי ועל ביטחון התושבים), הרי שגם אז החלטת המשיב למנוע את גישתם של העותרים לאדמותיהם בתקופת המסיק איננה עומדת המבחן הסבירות.

77. עמדנו לעיל על הפגיעה בזכויות הסוד של העותרים שנגרמת מהחלטת המשיב. מדובר בזכויות חוקתיות ובהיותן כאלה, הפגיעה בהן מתאפשרת אך כאשר מימוש הזכויות ייצור וודאות קרובה להתרחשות נזק חמור לשלום הציבור וכאשר אין פתרון באמצעים סבירים וזמינים שימנעו את הסכנה (ברק, פרשנות במשפט, כרך ג', עמ' 225-226).

78. בענייננו, נראה כי המשיב נקט באמצעי של מניעת כניסתם של העותרים כאמצעי ראשון, מבלי שנעשה כל מאמץ להיענות לפניות העותרת מס' 7 כדי להתמודד עם איומים פוטנציאליים (בהנחה שאותם המשיב ביקש למנוע עם סגירת השטח) באמצעים סבירים, כאשר האיסור על גישת העותרים לאדמותיהם נעשה באופן גורף, ללא מתן כל הסבר למוסקים, ותוך פגיעה קשה בזכויות היסוד המוגנות של העותרים ובכללן הזכות לקניין.

79. למיטב ידיעת העותרים, ולפי המסמך שחולק למפקדים באזור טרם עונת המסיק שכותרתו "מסיק הזיתים – דף מידע למפקד (2019)", ישנן שתי דרכים בהן ניתן להכריז על שטח מסוים כשטח צבאי סגור. הראשונה הינה מראש, אז חותם המשיב בעתירה זו על הצו ומכריז מראש כי שטח מסוים הינו שטח צבאי סגור (כפי שעשה בצו הנוגע לשטח המכונה עלי א'7 הסמוך לאדמות העותרים 6-2). השנייה הינה בפני בעלי המקום, אז יכול המפקד בשטח, בדרגת מח"ט ומעלה, בעת אירוע חיכוך, ולאחר ששוכנע כי הגישה לאזור תביא בוודאות קרובה לסיכון ממשי לביטחון ולחיים של תושבי האזור, וכי אין דרך אפקטיבית אחרת להתגבר על סיכון זה, להכריז על שטח כשטח צבאי סגור לזמן המזערי המתחייב בלבד.

80. במקרה דנן אף לא אחת מהאפשרויות התקיימה, דבר המצביע בפני עצמו על חוסר הסבירות הזועק לשמים שבמניעת גישת העותרים 6-2 לאדמתם. אינדיקציה נוספת לחוסר הסבירות המונומנטלי שבהחלטה למנוע את כניסתם של העותרים לאדמותיהם, הינה כי צו השטח הצבאי הסגור שנחתם בידי המשיב מראש, זה הסוגר את השטח המכונה עלי א'7, לא חופף לשטחים אליהם ביקשו העותרים להגיע. מכך עולה כי אף המשיב אשר שקל את השיקולים של ביטחון האזור והסדר הציבורי, לא ראה צורך להחיל את הצו על האזור המדובר **הסמוך לאזור בו כן הוחל צו שטח צבאי סגור**. קרי, המשיב לא ראה כי באזור בו מצויים אדמות העותרים אזור בו מתקיים חשש בטחוני

או חשש כללי להפרת הסדר הציבורי או לחיכוכים שמצדיק את סגירת השטח, ובכל זאת נמנעת מהעותרים גישה אליו.

V. סוף דבר

81. גישתם של נציגי המשיב, כוחות חטיבת בנימין, המתאפיינת בהימנעות מכוונת מנקיטה בצעדים הדרושים כנגד אלה המאיימים על בטחון המוסקים מחד, ובקלות הרבה שבה פוגעים באורחות חייהם של פלסטינים המבקשים לעבד את אדמותיהם בתקופת המסיק, מנוגדת לדין הבינלאומי, הישראלי ולמוסר הבסיסי.
82. מניעת גישתם של העותרים לאדמותיהם פוגעת באופן קשה וחרוף בזכויותיהם הבסיסיות של העותרים לכבוד, לקניין ולחופש תנועה, והיא עומדת בסתירה לפסיקת בית משפט נכבד זה. נסיבות אלה מחייבות את התערבותו הדחופה של בית המשפט הנכבד.
83. אשר על כן, בת המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו על תנאי כמבוקש בראשית העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיבים לעשות את הצו להחלטי.
84. בנוסף מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיב בהוצאות העותרים ובכלל זאת בהוצאות המשפט, ובשכר טירחת עורכי ועורכות דינם והכל בתוספת מע"מ וריבית מיום החיוב ועד ליום התשלום בפועל.

עתירה זו נסמכת על תצהירו של העותר 1 ועל תצהירה של הגברת זיו שטהל, נציגת העותרת 7

היום : 24.10.2019

חגי בנזימן, עו"ד

הייא אבו ורדה, עו"ד

מיכאל ספרד, עו"ד

ב"כ העותרים